

Sobirania, cultura, economia

JOAN FRANCESC
MIRA

Ningú no discutirà que en aquesta Europa occidental nostra, al llarg dels darrers seixanta anys, els atributs més clàssics de la sobirania dels Estats, que abans eren intocables, s'han esvaït progressivament. Un era la possessió d'una moneda pròpia que es podia emetre amb més o menys abundància, i que pujava i baixava segons les circumstàncies o les decisions dels Estats. S'ha acabat per als quinze països de l'euro. Un altre era el tancament de les fronteres, ratlla sagrada que no es traspassava sense permís de l'Estat, amb barreres, control de passaports, duana i tota la resta. Ara, o almenys fins ara, les podem creuar sense aturar-nos. Quant a l'atribut de les relacions exteriors, no cal dir que la llibertat (sobirana) d'acció dels Estats queda sovint condicionada per les polítiques conjuntes de la Unió. Doncs, també la "sobirania de relacions" s'ha quedat en poca cosa. I l'atribut més espectacular, el poder militar, als Estats europeus té cada vegada un paper més secundari, excepte en el terreny representatiu (fer exhibicions, desfilades i coses així), i en general només s'aplica en missions exteriors: no exteriors a un país europeu i contra un altre, sinó exteriors a la Unió Europea. Una cosa mai no vista abans, impensable fa poc més de mig segle. En canvi, cap Estat europeu no està disposat a deixar de fer la pròpia política cultural, la pròpia política lingüística i la pròpia gestió dels elements simbòlics, ja siguin dates i commemoracions com personatges històrics, de l'art o de la literatura: de totes les figures, en fi, que es projecten com a emblema i representa-

ció de l'espai nacional, endins i enfora... A això, cap Estat no hi pot ni hi vol renunciar. En realitat, durant els últims anys s'ha intensificat l'acció dels Estats en aquelles dimensions que abans eren accidentals o secundàries. Perquè "abans", allò fonamental i primordial era el fet que un Estat poguera prendre amb perfecta independència totes les pròpies decisions, però resulta que, avui dia, les decisions d'un Estat de la Unió Europea, en termes de política econòmica, de política exterior, i fins i tot d'acció militar, estan sotmeses a uns condicionaments superiors. I en el cas de la moneda, dins de l'espai de l'euro la "sobirania nacional" ha deixat d'existir.

Allò en què els estats continuen sent *absolutament* sobirans és en la política cultural i lingüística i en la política de símbols considerats nacionals. Com l'Estat espanyol que, a través sobretot de l'Instituto Cervantes, nau almirall de la flota, actua amb molt més vigor que fa trenta anys en la política d'expansió de la seua llengua i cultura. I França dedica

esforços infinits i milions incomptables per al manteniment del prestigi i de la difusió de la cultura francesa. Si tants països plantegen la batalla en aquest terreny, per què nosaltres no hem de fer-ho? Per què Catalunya (per no parlar del País Valencià, perfectament miserable en aquesta matèria) no aplica tots els recursos possibles per promoure una política cultural, simbòlica i lingüística infinitament més activa i contundent? Sembla com si les balances fiscals i altres factors per un estil foren el fonament més profund de l'afirmació d'una existència nacional. Però el futur del país, la consistència i pervivència *en tant que país*, no depenen de si la Generalitat d'ací o d'allà negocien uns milions d'euros més o menys per un nou finançament. Cosa que és justa i del tot i necessària, però hom pot caure en un parany que és producte d'un error de plantejament conceptual: l'error de donar un significat (teòric) que no té al tema (pràctic) fiscal i econòmic. Perquè els interessos pressupostaris o fiscals i la solidesa nacional són, com a conceptes, dues coses diferents. I la primera no condueix infal·liblement a la segona: els anys 80 i 90, quan Espanya creixia en riquesa i recursos, a Portugal potser li hauria convingut formar part del seu país veí. Però als portuguesos no els va passar pel cap que el sentit de l'existència, i el present i el futur de la nació portuguesa, depengueren de la renda o dels recursos fiscals, que haurien augmentat moltíssim si Portugal s'hagués convertit en una comunitat autònoma espanyola. Però, justament, ells no voldrien ser mai una comunitat autònoma d'Espanya. Ells són una altra cosa, i volen continuar sent allò que són. I nosaltres, sovint, sembla que no sabem quina cosa volem ser. Si ho sabérem, parlarien més de cultura, de símbols i de llengua, potser tant com de diners i de balances fiscals. Proclamariem la independència cultural, mentre esperem que arribe (almenys) la financera.

«PERQUÈ ELS INTERESSOS PRESSUPOSTARIS O FISCALS I LA SOLIDESA NACIONAL SÓN, COM A CONCEPTES, DUES COSES DIFERENTS. I LA PRIMERA NO CONDUEIX INFAL·LIBLEMENT A LA SEGONA»